

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 190/2022 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 72/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Liisa Katajamäki, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Mervi Lukkarinen, social- och hälsovårdsministeriet
- medicinalråd Anni-Riitta Virolainen-Julkunen, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Janina Groop-Bondeham, justitieministeriet
- förvaltningschef John Eriksson, Ålands landskapsregering
- social- och hälsovårdsminister Annette Holmberg-Jansson, Ålands landskapsregering
- vicelantråd Harry Jansson, Ålands landskapsregering
- avdelningschef Bengt Michelsson, Ålands landskapsregering
- jurist Marcus Söderholm, Ålands landskapsregering.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- Helsingfors stad
- Finlands Kommunförbund.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om smittsamma sjukdomar ändras. Enligt propositionen ska det i lagen göras de tekniska ändringar som föranleds av lagstiftningen om inrättande av välfärdsområden och reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Syftet med propositionen är inte att ingripa i lagstiftningens innehåll, med undantag för vissa nödvändiga ändringar till följd av social- och hälsovårdsreformen. Dessutom föreslås vissa andra tekniska ändringar i lagen. Avsikten är att senare separat bereda en mer omfattande revidering av innehållet i lagen om smittsamma sjukdomar än i den aktuella regeringspropositionen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt propositionen (s. 1) ska det i lagen om smittsamma sjukdomar göras de nödvändiga tekniska ändringar som föranleds av lagstiftningen om inrättande av välfärdsområden och reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Syftet är inte att ingripa i innehållet i lagstiftningen om bekämpning av smittsamma sjukdomar, med undantag för vissa nödvändiga ändringar som föranleds av ovannämnda reform. Social- och hälsovårdsutskottet anser således att propositionen är välkommen och motiverad på grund av de redan lagändringar som redan genomförts tidigare.

Innehållsmässiga ändringar föreslås i 9 § och 58 §. Enligt det gällande 9 § 1 mom. ska det i kommunen finnas en läkare som står i tjänsteförhållande till kommunen och ansvarar för smittsamma sjukdomar. I den föreslagna 9 § föreskrivs det att välfärdsområdena ska ha tillräcklig kompetens, funktionsförmåga och beredskap att svara för bekämpningen av smittsamma sjukdomar och därtill anknutna uppgifter i alla de tjänster som det hör till områdena och sammanslutningen att ordna. Välfärdsområdet ska ha tillräckligt med läkare som står i tjänsteförhållande och ansvarar för smittsamma sjukdomar för att sköta lagstadgade uppgifter som innebär utövning av offentlig makt (exempelvis beslut om karantän och isolering), liksom även annan personal med bred sakkunskap. I 9 § föreslås dessutom bestämmelser om att välfärdsområdet ska ha en läkare i tjänsteförhållande som ansvarar för smittsamma sjukdomar och har till uppgift att samordna bekämpningen av smittsamma sjukdomar i välfärdsområdet. Dessutom föreslås det att innehållet i 58 § ändras i fråga om beslutsfattandet jämfört med den gällande paragrafen, eftersom det inom verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Lappland finns endast ett välfärdsområde, Lapplands välfärdsområde, och därför kan regionförvaltningsverkets beslutanderätt i fortsättningen inte begränsas endast till att regionförvaltningsverket kan fatta beslut om det behövs inom ett område med flera välfärdsområden. Utskottet anser att ovannämnda innehållsmässiga ändringar är motiverade.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

Utskottet anser att propositionen är nödvändig och tillstyrker lagförslaget, men med ändringarna nedan.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

Lagstiftningsbehörighet

Lagen om smittsamma sjukdomar innehåller bestämmelser som enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991), nedan självstyrelselagen, hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om hälso- och sjukvård, med de undantag som anges i 27 § 24, 29 och 30 punkten i självstyrelselagen. Enligt 27 § 29 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om smittsamma sjukdomar hos människor. Lagen om smittsamma sjukdomar och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den utgör direkt tillämplig rätt också på Åland.

Förvaltningen sköts enligt huvudreglerna i 23 och 30 § i självstyrelselagen av den som har lagstiftningsbehörighet i ärendet. De uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna, ska enligt specialbestämmelsen i 30 § 9 punkten emellertid i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag.

Avsikten med de nu föreslagna ändringarna i lagen om smittsamma sjukdomar är enligt propositionen (s. 8) inte att ge landskapet Åland några nya uppgifter utan endast att bevara nuläget. Social- och hälsovårdsreformen gäller inte landskapet Åland och avses inte som sådan träda i kraft där (s. 23).

I propositionsmotiven (s. 23) konstateras att justitieministeriet bereder en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen. I ett utkast till propositionen med förslag till ändring av självstyrelselagen av den 20 oktober 2022 föreslås det bland annat en ändring av 30 § 9 punkten i självstyrelselagen så att statliga myndigheters och kommuners uppgifter för att bekämpa smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur beaktas genom en formulering som är neutral i förhållande till kommande förvaltningsreformer i riket. Enligt utkastet ska ordalydelsen i självstyrelselagen ändras så att formuleringen ”en riksmyndighet eller kommunerna” ersätts med ”en myndighet som är verksam i riket och ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar”. Den senare ordalydelsen omfattar de statliga myndigheter och kommuner som avses i lagstiftningen om smittsamma sjukdomar samt de inrättade välfärdsområdena. De uppgifter som myndigheter som är verksamma i riket har vid bekämpningen av smittsamma sjukdomar ska på Åland med stöd av bestämmelsen även fortsättningsvis skötas av landskapsregeringen eller av en myndighet som anges i landskapslag. Den proposition som är under beredning och som gäller en ändring av självstyrelselagen grundar sig på en tolkning enligt vilken välfärdsområdena inte kan betraktas som sådana riksmyndigheter som avses i 30 § 9 punkten i självstyrelselagen.

Enligt motiven (s. 24) i den nu aktuella propositionen som gäller ändring av lagen om smittsamma sjukdomar ska den lag som behövs för att ändra 30 § 9 punkten i självstyrelselagen vara godkänd eller åtminstone godkänd att vila innan lagen om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar kan antas.

Enligt justitieministeriet är ändringsbehovet i självstyrelselagen närmast av teknisk natur. Avsikten är att landskapets nuvarande förvaltningsbehörighet att på Åland sörja för bland annat bekämpningen av smittsamma sjukdomar hos människor, som hör till rikets lagstiftningsbehörighet, inte förändras.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

Enligt uppgift har avsikten varit att ett förslag till proposition om ändring av självstyrelselagen föredras för statsrådets allmänna sammanträde den 17 november 2022. I ett utlåtande som Ålands landskapsregering lämnade den 8 november 2022 understöder landskapsregeringen inte förslaget till ändring av självstyrelselagen. Propositionen har ännu inte lämnats till riksdagen.

Vid ingången av 2023 överförs ansvaret för att ordna social- och hälsovården från kommunerna till välfärdsområdena i enlighet med lagstiftningen. Välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen ansvarar för ordnandet av social- och hälsovården. Samtidigt överförs personalen inom social- och hälsovården enligt bestämmelserna från kommunerna till välfärdsområdena. Utgångspunkten är att också lokalerna inom den offentliga social- och hälsovården övergår i välfärdsområdenas ägo eller tas i bruk av dem genom hyresarrangemang. Samtidigt överförs kommunernas inkomster som motsvarar utgifterna för social- och hälsovården till staten, som finansierar välfärdsområdenas verksamhet. Om de föreslagna ändringarna i lagen om smittsamma sjukdomar inte införs, har kommunerna från och med den 1 januari 2023 fortfarande ansvar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar enligt lagen om smittsamma sjukdomar. Social- och hälsovårdsutskottet påpekar dock att kommunerna vid den tidpunkten i praktiken inte längre har förutsättningar att sköta uppgifterna i fråga, eftersom de inte har tillräcklig personal, kompetens, funktionsförmåga, lokaler och beredskap att ansvara för bekämpningen av smittsamma sjukdomar och därtill hörande uppgifter. Avsikten är att uppgifter i anslutning till bekämpningen av smittsamma sjukdomar och vården av dem som insjuknat i en smittsam sjukdom från och med den 1 januari 2023 i praktiken ska skötas vid välfärdsområdenas social- och hälsovårdsenheter som en del av de social- och hälsovårdstjänster som välfärdsområdena har ansvar för att ordna. Utskottet bedömer att de föreslagna ändringarna således inte är av teknisk natur.

Utskottet påpekar att ett av de främsta syftena med lagen om smittsamma sjukdomar är att ytterst trygga rätten till liv enligt 7 § i grundlagen genom att bekämpa smittsamma sjukdomar och spridningen av dem. I 2 kap. i lagen om smittsamma sjukdomar ingår bestämmelser om ansvar och skyldigheter i fråga om bekämpningen av smittsamma sjukdomar i kommunerna, samkommunerna och samkommunerna för sjukvårdsdistriktet (6–10 och 12 §). I lagen om smittsamma sjukdomar ingår bestämmelser om sådana uppgifter för de läkare som står i tjänsteförhållande till kommunen eller sjukvårdsdistriktet och ansvarar för smittsamma sjukdomar som begränsar enskilda personers grundläggande fri- och rättigheter bland annat genom att de ingriper i den personliga friheten (16 § 2 mom., 57, 59–67, 69 och 70 §). I lagen om smittsamma sjukdomar finns också bestämmelser om sådana uppgifter för det kommunala organet som begränsar enskilda personers grundläggande fri- och rättigheter bland annat genom att de ingriper i den personliga friheten (58 och 71 §). Utöver ovannämnda bestämmelser finns det i flera paragrafer i lagen om smittsamma sjukdomar bestämmelser om uppgifter där den läkare eller kommun eller det kommunala organ som ansvarar för smittsamma sjukdomar hos kommunen och/eller sjukvårdsdistriktet nämns.

Grundlagsutskottet påpekar (stycke 6) att lagen om smittsamma sjukdomar innehåller ett flertal bestämmelser som ger myndigheterna rätt att ingripa i enskildas grundläggande rättigheter och att införa begränsningar som bedömts vara nödvändiga för att syftet med lagen ska uppnås. De befogenheter som lagen om smittsamma sjukdomar ger innebär bland annat inskränkning i skyddet för den personliga frihet och integritet enligt 7 § 1 mom. i grundlagen samt skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen, till den del dessa rättigheter anses garantera personens självbestämman-

Betänkande ShUB 35/2022 rd

derätt. Karaktären hos befogenheterna enligt lagen om smittsamma sjukdomar är enligt grundlagsutskottet ägnad att framhäva kravet på tydlighet i bestämmelserna om behöriga myndigheter.

Om lagen om smittsamma sjukdomar inte ändras så att den motsvarar de kommande strukturerna inom social- och hälsovården, är den rättsliga grunden för de ovannämnda uppgifterna i lagen om smittsamma sjukdomar oklar från och med den 1 januari 2023, framhåller social- och hälsovårdsutskottet.

I en utredning från justitieministeriet påpekades det att det med avseende på grundlagens 22 § om tryggheten av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och 121 § om genomförandet av den kommunala självstyrelsen inte är godtagbart att de uppgifter för bekämpning av smittsamma sjukdomar som nu föreslås bli överförda till välfärdsområdena med väldigt kort varsel ändå skulle bli kvar på kommunernas ansvar. Om ändringarna i den aktuella propositionen (RP 190/2022 rd) inte införs kan det enligt justitieministeriets bedömning ha viktiga konsekvenser för alla kommuner i riket, åtminstone i fråga om det allmännas skyldigheter att trygga tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Om lagen om smittsamma sjukdomar inte ändras i enlighet med propositionen har myndigheterna i landskapet Åland med stöd av 30 § 9 punkten i självstyrelselagen fortfarande helhetsansvaret för bekämpningen av smittsamma sjukdomar hos människor, på det sätt som denna uppgift i sista hand kan härledas ur den nuvarande lagen om smittsamma sjukdomar.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att det för att trygga den rättsliga grunden för rikets uppgifter enligt lagen om smittsamma sjukdomar är nödvändigt att lagen om smittsamma sjukdomar ändras så att ovannämnda ansvar enligt lagen samt de uppgifter som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna i enlighet med propositionen överförs till de kommande strukturerna i riket som en del av social- och hälsovårdstjänsterna som hör till välfärdsområdenas ansvar. Utskottet anser att de föreslagna ändringarna säkerställer den rättsliga grunden för uppgifterna i riket från och med den 1 januari 2023.

I detta skede kan det anses uppenbart att ändringen av självstyrelselagen inte hinner behandlas i tid i förhållande till det planerade ikraftträdandet av lagen om smittsamma sjukdomar. Social- och hälsovårdsutskottet föreslår därför att det till den lag som föreslås i regeringspropositionen fogas en övergångsbestämmelse enligt vilken de behöriga myndigheter som i landskapet Åland svarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar hos människor bestäms enligt den lagstiftning som gällde rikets myndigheter och kommuner vid ikraftträdandet av denna lag, tills något annat föreskrivs. Det innebär att myndighetsbefogenheterna i fråga om bekämpningen av smittsamma sjukdomar på Åland grundar sig på de gällande bestämmelserna. Övergångsbestämmelsen berör inte till övriga delar bestämmelserna om bekämpning av smittsamma sjukdomar. Således gäller exempelvis de ändringar som föreslås i 9 § i propositionen eller materiella ändringar som görs senare i lagen även landskapet Åland. Genom övergångsbestämmelsen förblir endast bestämningsgrunden för de nuvarande behöriga myndigheterna på Åland oförändrad tills något annat föreskrivs.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

Den föreslagna regleringen kan enligt grundlagsutskottets uppfattning (stycke 7) behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet betonar dock (stycke 8) att det föreslagna reglerings-sättet inte är det bästa möjliga och att det med tanke på Ålands självstyrelse vore lämpligare att i stället för att införa den föreslagna lagstiftningen skriva in de behövliga ändringarna i självstyrelselagen (se även GrUU 18/2022 rd, stycke 9). Grundlagsutskottet anser det mycket viktigt att självstyrelselagen ändras till denna del och betonar att det arrangemang som grundar sig på den nu föreslagna övergångsbestämmelsen bör vara kortvarigt.

DETALJMOTIVERING

51§. I samband med stiftandet av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, nedan informationshanteringslagen) beslutades det enligt social- och hälsovårdsministeriet att det inte längre behövs separata bestämmelser om en teknisk anslutning mellan myndigheter. I samband med att informationshanteringslagen stiftades var avsikten därför att upphäva 4 mom. i 51 § i lagen om smittsamma sjukdomar. När lagen stiftades upphävdes dock felaktigt paragrafens 3 mom., som innehöll närmare bestämmelser om vilka nödvändiga journaluppgifter Institutet för hälsa och välfärd oberoende av sekretessbestämmelserna hade rätt att få tillgång till. Utskottet föreslår att felet korrigeras.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet föreslår att lagen utifrån de allmänna övervägandena ovan kompletteras med en övergångsbestämmelse enligt vilken den lagstiftning som gällde rikets myndigheter och kommuner vid ikraftträdandet av denna lag ska tillämpas för att bestämma de behöriga myndigheter som i landskapet Åland svarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar, tills något annat föreskrivs.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 190/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 32 § 3 mom. samt

Betänkande ShUB 35/2022 rd

ändras 6 §, 7 § 2 mom., rubriken för 8–10 §, 12 § 4 mom., 14 §, 16 § 2 mom., 17 § 3 mom., 19 § 3 mom., 20, 21 och 23 §, 24 § 2–4 mom., rubriken för 30 § och 1 mom., 31 §, 32 § 2 mom., 36 § 3 och 4 mom., 37 § 1 mom., 39 § 1 mom., 40 och 43 §, 44 § 2 mom., 45 § 2 mom., 47 § 2 mom., 49 § 3 mom., 51 § 3 mom., 56 § 2 mom., 57 § 1 och 2 mom., 58 § 1 och 2 mom., 59–63 §, 64 § 3 mom., 65 § 2 mom., 66 §, 67 § 3 mom., 68 § 2 och 3 mom., 69 § 2 mom., 70, 71 och 78, 79 § 1 mom., 80, 81 och 83 § samt 89 § 1 mom.,

av dem 16 § 2 mom. sådant det lyder i lag 224/2021, 24 § 2–4 mom., 57 § 1 och 2 mom., 68 § 2 och 3 mom. samt 89 § 1 mom. sådana de lyder i lag 147/2021, 60 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 555/2020 samt 63 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 147/2021, samt

fogas till lagen en ny 9 b §, som följer:

6 §

Myndigheternas allmänna skyldigheter

De statliga myndigheter och sakkunniginrättningar som avses i denna lag samt välfärdsområdena, HUS-sammanslutningen och miljö- och hälsoskyddet i kommunerna ska systematiskt bekämpa smittsamma sjukdomar och förbereda sig på störningar inom hälso- och sjukvården. De ska inom sitt verksamhetsområde vidta omedelbara åtgärder efter att ha fått vetskap om förekomsten av eller risken för en smittsam sjukdom som kräver bekämpningsåtgärder.

7 §

Bekämpning på riksnivå

Nationell sakkunniginrättning för bekämpningen av smittsamma sjukdomar är Institutet för hälsa och välfärd, som med sin sakkunskap stöder social- och hälsovårdsministeriet och regionförvaltningsverken, upprätthåller rikstäckande epidemiologiska uppföljningssystem för bekämpningen av smittsamma sjukdomar samt styr och stöder bekämpningen av smittsamma sjukdomar i välfärdsområdena, HUS-sammanslutningen och verksamhetsenheterna inom socialvården och hälso- och sjukvården. Institutet undersöker smittsamma sjukdomar, följer upp och utreder incidensen och förekomsten av smittsamma sjukdomar, utvecklar diagnostiken, uppföljningen och bekämpningen av dem samt informerar om dem och ger befolkningen instruktioner om hur man kan undvika smitta och förebygga smittspridning. Institutet ska för sin del sköta vaccinförsörjningen, följa upp verkningarna av vaccinen samt utreda biverkningarna av vacciner och vaccinationer. Institutet ska också som nationell behörig myndighet i Europeiska unionen svara för den epidemiologiska uppföljningen och anmälningen av smittsamma sjukdomar.

8 §

Bekämpning vid regionförvaltningsverken

Regionförvaltningsverket samordnar och övervakar bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom sitt område. Regionförvaltningsverket övervakar att välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen har regional beredskap för störningar inom hälso- och sjukvården. Regionförvalt-

Betänkande ShUB 35/2022 rd

ningsverket övervakar att bekämpningsarbetet genomförs enligt bestämmelserna samt att de nationella planerna och social- och hälsovårdsministeriets beslut verkställs. Vid regionförvaltningsverket ska det finnas en läkare som står i tjänsteförhållande till regionförvaltningsverket och ansvarar för smittsamma sjukdomar.

Regionförvaltningsverket samt välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen inom regionförvaltningsverkets verksamhetsområde ska samarbeta för att bekämpa smittsamma sjukdomar. Regionförvaltningsverket ska fatta de administrativa beslut som föreskrivs i denna lag genom att utnyttja den sakkunskap som finns i välfärdsområdet inom sitt verksamhetsområde, HUS-sammanslutningen, ett välfärdsområde som är huvudman för ett universitetssjukhus och vid Institutet för hälsa och välfärd.

Bestämmelser om den regionala beredskapen och beredskapsplaneringen för bekämpning av smittsamma sjukdomar finns i 50 och 51 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021).

9 §

Bekämpning i välfärdsområdena

Välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen ska inom sina områden organisera bekämpningen av smittsamma sjukdomar enligt denna lag på det sätt som föreskrivs i lagen om ordnande av social- och hälsovård, hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och i denna lag. Välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen ska ha tillräcklig kompetens, funktionsförmåga och beredskap för att kunna svara för bekämpningen av smittsamma sjukdomar och därtill anknytta uppgifter i alla de tjänster som det hör till områdena och sammanslutningen att ordna. Välfärdsområdet ska ha ett tillräckligt antal läkare som står i tjänsteförhållande till välfärdsområdet och ansvarar för smittsamma sjukdomar. Välfärdsområdet ska ha en läkare i tjänsteförhållande som ansvarar för smittsamma sjukdomar och har till uppgift att samordna bekämpningen av smittsamma sjukdomar i välfärdsområdet. Även HUS-sammanslutningen ska ha en läkare som står i tjänsteförhållande och ansvarar för smittsamma sjukdomar. Välfärdsområdena ska samarbeta för att bekämpa smittsamma sjukdomar. Ett välfärdsområde som är huvudman för ett universitetssjukhus och HUS-sammanslutningen stöder genom sin kompetens andra välfärdsområden.

Den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar ska utreda arten och utbredningen av en misstänkt eller konstaterad smittsam sjukdom samt vidta behövliga åtgärder för att förhindra att sjukdomen sprids. Bekämpande av smittsamma sjukdomar omfattar förebyggande, tidigt konstaterande och uppföljning av smittsamma sjukdomar, behövliga åtgärder för utredning eller bekämpning av epidemier samt undersökning, vård och medicinsk rehabilitering av den som insjuknat eller misstänks ha insjuknat i en smittsam sjukdom samt bekämpning av vårdrelaterade infektioner.

Välfärdsområdet styr och stöder kommunerna och verksamhetsenheterna inom socialvården och hälso- och sjukvården med sin medicinska sakkunskap inom bekämpning av smittsamma sjukdomar, utvecklar regionalt diagnostiken och behandlingen av smittsamma sjukdomar och utreder epidemier tillsammans med kommunerna. Välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen förbereder bekämpning av och vård och behandling vid exceptionella epidemier samt har hand om utvecklingen av bekämpningen av vårdrelaterade infektioner vid verksamhetsenheterna inom socialvården och hälso- och sjukvården i sitt område.

Närmare bestämmelser om välfärdsområdets och HUS-sammanslutningens tjänster för att förebygga spridningen av smittsamma sjukdomar utfärdas genom förordning av statsrådet.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

9 b §

Samarbete mellan kommunerna, välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen vid bekämpningen av smittsamma sjukdomar

Välfärdsområdena, HUS-sammanslutningen och kommunerna ska samarbeta vid bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom de kommunala verksamhetsområdena.

10 §

Bekämpning av smittsamma sjukdomar inom Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet och vid vissa statliga inrättningar

Försvarmakten, Gränsbevakningsväsendet, Enheten för hälso- och sjukvård för fångar, de statliga sinnessjukhusen, statens skolhem och polisen, i fråga om personer som den har omhändertagit, ska, som en del av den hälso- och sjukvård de ansvarar för, ordna bekämpning av smittsamma sjukdomar så att verksamheten uppfyller skyldigheterna enligt denna lag. Försvarmakten, Gränsbevakningsväsendet, Enheten för hälso- och sjukvård för fångar och de statliga sinnessjukhusen får för dem som omfattas av deras hälso- och sjukvård fatta sådana myndighetsbeslut som rör personer och som i denna lag angetts som en uppgift för välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen, såvida inte personen i fråga har permission eller vårdas vid en annan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården.

När bekämpningen av smittsamma sjukdomar ordnas ska de myndigheter och verksamhetsenheter som avses i 1 mom. samarbeta med välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen och förbereda sig för exceptionella epidemier med beaktande av den beredskap som leds av social- och hälsovårdsministeriet.

12 §

Övervakning av bekämpningen

Bestämmelser om inspektioner, övervakningspåföljder och övervakningsmyndigheternas rätt att få tillgång till uppgifter i anknytning till övervakningen av social- och hälsovården i välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen finns i 6 kap. i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

14 §

Frivilliga hälsokontroller och vaccinationer

Välfärdsområdet ska anordna allmänna vaccinationer och hälsokontroller för att förebygga smittsamma sjukdomar. Det är frivilligt att delta i vaccinationer eller hälsokontroller.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

16 §

Obligatorisk hälsokontroll

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan fatta beslut om obligatorisk hälsokontroll av en enskild person, om det är nödvändigt för att förebygga spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom.

17 §

Bekämpning av vårdrelaterade infektioner

Enhetschefen ska biträddas av sådana yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som är insatta i bekämpningen av smittsamma sjukdomar och samordna sin verksamhet med de åtgärder som välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen genomför samt med riksomfattande program för infektionsbekämpning som anknyter till vården.

19 §

Expertlaboratorium, tillgång till information och utförande av sällsynta undersökningar

Sällsynta undersökningar som görs för att konstatera smittsamma sjukdomar kan vid behov utföras av förutom Institutet för hälsa och välfärd också av välfärdsområdet, HUS-sammanslutningen eller någon annan aktör enligt överenskommelse.

20 §

Överföring av läkarens vårdansvar och utlämning av uppgifter

Den läkare som konstaterar sjukdomen är i första hand ansvarig för undersökningen och vården av en patient som insjuknat i en allmänfarlig eller övervakningspliktig smittsam sjukdom och av andra som eventuellt har smittats. Om läkaren inte själv kan vidta åtgärderna, ska han eller hon överföra uppdraget på den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar.

En läkare som i det fall som avses i 1 mom. överför vårdansvaret till den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar ska oberoende av sekretessbestämmelserna lämna de uppgifter som är nödvändiga för vården och behandlingen till den ansvariga läkaren.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

21 §

Anmälan om exponering för smitta

Behandlande läkare ska oberoende av sekretessbestämmelserna informera den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar, om han eller hon får veta att en patient lider av eller under sin livstid lidit av en allmänfarlig eller övervakningspliktig smittsam sjukdom som kan medföra smittrisk för andra personer.

Den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar har då oberoende av sekretessbestämmelserna utan att uppge smittkällan rätt att informera personen i fråga om att det finns en sannolik fara för smitta.

23 §

Utredning av epidemier och smittspårning

Den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar ska utreda lokala epidemier och spåra smittan.

Den läkare som i ett välfärdsområde som är huvudman för ett universitetssjukhus eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar ska med sin sakkunskap stödja välfärdsområdena inom sitt samarbetsområde, om en epidemi har spridit sig till området för flera välfärdsområden. Institutet för hälsa och välfärd styr och stöder smittspårning och utredning av epidemier i välfärdsområdena samt genomför epidemiutredningar, om sjukdomen är särskilt allvarlig eller epidemiutredningen annars är viktig för hela riket. Institutet för hälsa och välfärd utreder epidemier och ansvarar för epidemiutredningar och smittspårning som kräver internationellt samarbete.

24 §

Rätt att få information för upptäckt och utredning av epidemier och för smittspårning

Institutet för hälsa och välfärd samt den läkare som i välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar har trots sekretessbestämmelserna rätt att av de kommunala och de statliga hälsovårds-, hälsoskydds- och djurhälsomyndigheterna och myndigheterna för livsmedelstillsyn, av de laboratorier som avses i 18 §, från verksamhetsenheter inom den privata socialvården och hälso- och sjukvården och självständiga yrkesutövare inom hälso- och sjukvården få de uppgifter som är nödvändiga för att upptäcka epidemier som avses i 23 §, utreda orsaken till dem och spåra smittan. Uppgifterna ska lämnas utan dröjsmål och kostnadsfritt.

Institutet för hälsa och välfärd samt den läkare som i välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar har trots sekretessbestämmelserna rätt att av leverantörer av transporttjänster som avses i 2 § 1 punkten i lagen om transportservice (320/2017) och leverantörer av trafiktjänster som avses i 2 § 3 punkten i den lagen, av aktörer som anges i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland och av researrangörer, inkvarteringsrörelser och dem som äger, innehar eller använder ett luftfartyg eller annat fartyg få uppgifter som finns i deras besittning eller står till deras förfogande om personbeteckning, namn, födelsedatum och kön samt kon-

Betänkande ShUB 35/2022 rd

taktuppgifter för dem som varit passagerare, om det är nödvändigt för att förhindra att en epidemi sprids eller för att skydda passagerarnas hälsa. Uppgifterna ska lämnas utan dröjsmål och kostnadsfritt.

Institutet för hälsa och välfärd samt de läkare som i välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar har trots sekretessbestämmelserna rätt att till de myndigheter som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar, till de kommunala hälsoskydds- och djurhälsomyndigheterna och myndigheterna för livsmedelstillsyn och till Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet lämna ut sådana upplysningar som erhållits i samband med utredning av en epidemi och som är nödvändiga för utförandet av de uppgifter för förebyggande av smittsamma sjukdomar som föreskrivits för dessa myndigheter.

30 §

Anmälan till välfärdsområdets och kommunens myndigheter

Om det, för att förebygga att smittsamma sjukdomar sprids, förutsätts att välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen skyndsamt vidtar åtgärder som de ålagts i denna lag, ska den som är anmälningsskyldig oberoende av sekretessbestämmelserna informera den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar om detta. Den som är anmälningsskyldig ska också, oberoende av sekretessbestämmelserna, till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten anmäla en misstänkt eller konstaterad epidemi som sprids via dricksvatten och andra former av smitta som orsakas av mikrober i livsmiljön, till en veterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen anmäla smitta som sprids via djur och till den kommunala myndigheten för livsmedelstillsyn anmäla en livsmedelsburen epidemi.

31 §

Anmälan om zoonoser och djursjukdomsfall

Den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar ska oberoende av sekretessbestämmelserna till en veterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen anmäla en misstänkt, konstaterad eller känd zoonos. Anmälan kan innehålla identifieringsuppgifter om personer som avses i 29 § och som är nödvändiga för att förebygga den fara som människor eller djur är utsatta för samt uppgifter om den smittsamma sjukdomen och på vilket sätt den överförs.

Livsmedelsverket ska till Institutet för hälsa och välfärd anmäla fall av misstänkta eller konstaterade djursjukdomar som utgör fara för människors hälsa. Institutet för hälsa och välfärd ska till Livsmedelsverket anmäla misstänkta eller konstaterade allvarliga zoonoser som utgör fara för människors hälsa.

32 §

Register över smittsamma sjukdomar

Den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar ska, utifrån de uppgifter som läkaren skaffar från laboratorierna och den verksamheten inom hälso- och sjukvården där patienten vårdas göra framställning om rättelse av uppgif-

Betänkande ShUB 35/2022 rd

terna till Institutet för hälsa och välfärd i fråga om de sjukdomsfall som registrerats på välfärdsområdets eller HUS-sammanslutningens område.

36 §

Register över vårdrelaterade infektioner

Välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen kan föra register över vårdrelaterade infektioner för uppföljning och bekämpning av infektionerna. I registren införs som identifieringsuppgifter de uppgifter som avses i 29 §. Välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen har oberoende av sekretessbestämmelserna och kostnadsfritt rätt att från verksamhetsenheterna inom hälso- och sjukvården och socialvården i sitt område få klient- eller patientspecifika uppgifter om diagnoser som gäller vårdrelaterade infektioner och om orsaken till infektionerna samt om de åtgärder och riskfaktorer som påverkat smittförloppet. Välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen kan komplettera uppgifterna med befolkningsdatasystemets uppgifter om patientens och klientens boendekommun och boningsort och eventuella dödsfall.

Verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården och socialvården ska oberoende av sekretessbestämmelserna informera Institutet för hälsa och välfärd och den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar om epidemier och misstänkta epidemier som orsakats av sällsynta och allvarliga vårdrelaterade infektioner och mikrober som är synnerligen resistent mot antimikrobiella läkemedel. Om Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet får uppgifter om att ett läkemedel misstänks orsaka smitta, ska centret vidarefördela informationen till Institutet för hälsa och välfärd. Om Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet och regionförvaltningsverket får uppgifter om att en medicinteknisk produkt misstänks orsaka smitta, ska centret och regionförvaltningsverket vidarefördela informationen till Institutet för hälsa och välfärd.

37 §

Register över bärare av mikrober som är synnerligen resistent mot läkemedel

Välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen ska föra ett regionalt register över bärare av mikrober som är synnerligen resistent mot läkemedel. Registret förs för att man ska kunna följa upp förekomsten av dessa mikrober och förhindra att de sprids samt för att kunna ordna lämplig vård och behandling för dem som införts i registret.

39 §

Register över fall av en viss sjukdom

Institutet för hälsa och välfärd, välfärdsområdet, HUS-sammanslutningen, en verksamhetsenhet inom socialvården och en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården kan upprätta ett personregister över fall av en viss sjukdom eller över en begränsad epidemi som utgör ett hot mot befolkningens hälsa för spårning av en allmänfarlig eller övervakningspliktig smittsam sjukdom el-

Betänkande ShUB 35/2022 rd

ler någon annan smittsam sjukdom eller för uppföljning av bärare av mikrober och för uppföljning av dem som med fog misstänks ha utsatts för smitta, om det är nödvändigt för att skyndsamt ordna vård för dem som insjuknat och förebygga sjukdomsspridning. Uppgifter om dem som insjuknat och dem som med fog misstänks ha utsatts för smitta får införas i registret i enlighet med 29 §.

— — — — —

40 §

Utlämnande av registeruppgifter

De personuppgifter som införts i registren enligt 32, 33, 36, 37 och 39 § ska hållas hemliga. Institutet för hälsa och välfärd kan dock oberoende av sekretessbestämmelserna från det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar och från registret över fall av en viss sjukdom till den läkare som vid regionförvaltningsverket ansvarar för smittsamma sjukdomar och till den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar lämna ut uppgifter som rör området för regionförvaltningsverket, välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen, i den utsträckning det är nödvändigt med tanke på skötseln av de uppgifter som ingår i bekämpningen av smittsamma sjukdomar.

Den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan oberoende av sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som läkaren med stöd av 1 mom. erhållit från det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar till de inrättningar för blodtjänst som avses i 2 § 2 punkten i blodtjänstlagen (197/2005) eller de blodcentraler som avses i 2 § 3 punkten i den lagen, i den utsträckning det är nödvändigt för att förebygga smittspridning via blod, samt till sådana verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården där det genomförs transplantationer av vävnader och organ, i den utsträckning det är nödvändigt för att förebygga smittspridning via transplantat.

Den läkare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan oberoende av sekretessbestämmelserna från registret över bärare av mikrober som är synnerligen resistent mot läkemedel lämna ut personuppgifter också till en annan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården samt till den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården och socialvården där personen i fråga vårdas, i den utsträckning det är nödvändigt för att förhindra smittspridning och för att personen ska få lämplig vård.

43 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i anmälan om smittsam sjukdom enligt 29 §, om mikrobstammar och prover som ska fogas till anmälan, om sampeluppföljning av sjukdomar och syndrom enligt 33 §, om vårdrelaterade infektioner enligt 36 § och om samkörningstiden enligt 38 §. Genom förordning av statsrådet föreskrivs det om undantag från den anmälan om smittsam sjukdom som avses i 28 §, om anmälningspliktiga mikrob-fynd av andra smittsamma sjukdomar och om antimikrobiell känslighet som avses i den paragrafen, om de sjukdomar som enligt 30 och 31 § ska anmälas till en veterinär som står i tjänsteför-

Betänkande ShUB 35/2022 rd

hållande till kommunen och om de mikrober som avses i 37 § och som är synnerligen resistent mot läkemedel.

44 §

Det nationella vaccinationsprogrammet

Välfärdsområdet ska ordna vaccinationer enligt det nationella vaccinationsprogrammet. Deltagande är frivilligt.

45 §

Övriga frivilliga vaccinationer

Välfärdsområdet ska ordna allmänna frivilliga vaccinationer som statsrådet beslutat om och vaccinationer som ordinerats av läkare för att förebygga smittsamma sjukdomar och som inte ingår i det nationella vaccinationsprogrammet som avses i 44 §.

47 §

Obligatoriska vaccinationer

Obligatorisk vaccination enligt 1 mom. ska ordnas av välfärdsområdena.

49 §

Allmän vaccination inom företagshälsovården och vid verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården och socialvården

De vaccinationer som avses i 1 och 2 mom. ska samordnas med välfärdsområdets vaccinationsverksamhet.

51 §

Uppföljning av verkningarna av vaccinationer och utredning av biverkningar eller misstänkta fall av biverkningar

Betänkande ShUB 35/2022 rd

De nödvändiga uppgifter i vårdplatsens journalhandlingar som avses i 2 mom. är förutom identifieringsuppgifter också uppgifter om resultaten av de undersökningar som har gjorts för att konstatera sjukdomarna, symtombild vid dessa sjukdomar, riskinformation samt uppgifter om vård, behandling och vaccinationer. De registeruppgifter som är nödvändiga för att man ska kunna följa upp verkningarna av vaccinationer är personens identifieringsuppgifter, uppgifter om riskfaktorer och vaccinationer, misstankar om biverkningar eller diagnosuppgifter om en sjukdom som kan förhindras med vaccination, uppgifter om läkemedel som ordinerats för behandlingen av sjukdomen samt uppgifter om vårdplats.

~~Uppgifterna ovan kan också lämnas ut via en teknisk anslutning. Innan den tekniska anslutningen öppnas ska den som begär uppgifter visa att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.~~

56 §

Utredning av hälsotillstånd för en arbetsuppgift med tanke på salmonellasmitta

Förrän arbetstagaren har lämnat en salmonellautredning enligt 1 mom. får han eller hon inte
1) utföra sådana uppgifter i en livsmedelslokal som avses i livsmedelslagen (297/2021) som innefattar hantering av oförpackade livsmedel som serveras utan uppvärmning,

57 §

Beslut om frånvaro från arbete, småbarnspedagogik och läroanstalt

Om spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom inte kan förhindras med hjälp av andra åtgärder, kan den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar fatta beslut om att den som insjuknat eller med fog misstänks ha insjuknat ska vara borta från sitt arbete, från småbarnspedagogik eller från sin läroanstalt under sammanlagt högst två månader utan avbrott. Beslutet ska upphävas genast när personen inte längre är smittfarlig.

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan fatta beslut om en förlängning av den i 1 mom. föreskrivna frånvarotiden med högst sex månader i sänder, om kriterierna fortfarande uppfylls.

58 §

Åtgärder i samband med en omfattande smittrisk

När en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom som medför omfattande smittrisk har konstaterats eller med fog kan väntas förekomma, kan i första hand det organ i välfärdsområdet som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom sitt verksamhetsområde fatta beslut om att stänga verksamheter inom socialvården och hälso- och sjukvården, läroanstalter, daghem, bostäder och motsvarande lokaler och förbjuda allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar. Region-

Betänkande ShUB 35/2022 rd

förvaltningsverket kan fatta motsvarande beslut inom sitt område. En ytterligare förutsättning är att åtgärden är nödvändig för att förhindra spridningen av en allmänfarlig sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig sjukdom. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av välfärdsområdets organ kompletterar de skyldigheter som gäller inom välfärdsområdet genom ett beslut av regionförvaltningsverket.

Om någon annan än en i 1 mom. avsedd smittsam sjukdom medför omfattande smittrisk, kan i första hand det organ i välfärdsområdet som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom sitt område fatta beslut om att läroanstalter och daghem ska stängas, om det är nödvändigt för att förhindra sjukdomsspridning. Regionförvaltningsverket kan fatta motsvarande beslut inom sitt område. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av välfärdsområdets organ kompletterar de skyldigheter som gäller inom välfärdsområdet genom ett beslut av regionförvaltningsverket.

— — — — —

59 §

Rengöring av lokaler och produkter och förstöring av varor

När en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom som medför smittrisk har konstaterats eller med fog kan väntas förekomma, kan den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar besluta att rengöringar och desinficeringar ska genomföras. Om rengöring eller desinficering blir oskäligt dyrt med hänsyn till ett föremåls värde, kan det beslutas att föremålet ska förstöras.

60 §

Karantän

Om det finns en uppenbar risk för att en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom ska spridas och sjukdomsspridningen inte kan förhindras på något annat sätt, kan den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar besluta att en person ska hållas i karantän i högst en månad. Beslut om karantän kan meddelas den som konstaterats eller med fog misstänks ha utsatts för en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan besluta om karantän också oberoende av den persons vilja som avses i 1 mom.

61 §

Karantän för varor

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan fatta beslut om att bagage, containrar eller andra varor ska hållas i

Betänkande ShUB 35/2022 rd

karantän i högst två månader, om det finns en uppenbar risk för att en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom ska spridas och sjukdomsspridningen inte kan förhindras genom rengöring eller desinficering av varan eller med hjälp av andra åtgärder.

62 §

Förlängning och hävning av karantän

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan fatta beslut om att förlänga tiden i karantän med högst en månad för en person och med högst tre månader för varor, om förutsättningarna enligt 60 eller 61 § fortfarande föreligger.

Karantänen ska hävas omedelbart om förutsättningarna enligt 60 eller 61 § inte längre föreligger. Beslutet om hävning av karantänen fattas av den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar.

63 §

Isolering

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan besluta att den som insjuknat eller med fog misstänks ha insjuknat i en allmänfarlig smittsam sjukdom eller i en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom ska hållas isolerad i högst två månader, om risken för att sjukdomen ska spridas är uppenbar och sjukdomsspridning inte kan förhindras med hjälp av andra åtgärder. Den läkare som meddelat beslutet ska ge den som ska isoleras och den personal som ska vårda honom eller henne nödvändiga anvisningar för hur smittspridning kan förebyggas.

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan besluta om isolering också oberoende av den persons vilja som avses i 1 mom.

64 §

Nödvändig sjukvård under isoleringstiden

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar beslutar om vård oberoende av patientens vilja.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

65 §

Läkemedelsbehandling under isoleringstiden trots patientens motstånd

Beslutet om läkemedelsbehandling mot patientens vilja fattas av den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar.

66 §

Förlängning och hävning av isolering

Den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan förlänga tiden i isolering för en person med sammanlagt högst sex månader i sänder, om förutsättningarna fortfarande föreligger.

Isoleringen ska hävas omedelbart om förutsättningarna enligt 63 § inte längre föreligger. Beslutet om hävning av isoleringen fattas av den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar.

67 §

Karantän och isolering i utrymmen som kan låsas från utsidan

Beslutet om att låsa dörren från utsidan fattas av den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar.

68 §

Omständigheterna under tiden i karantän och isolering

Karantän och isolering ska i första hand genomföras i samförstånd med personen i fråga i personens bostad, i en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården, i en verksamhetsenhet inom socialvården som tillhandahåller boendeservice dygnet runt, i ett familjehem, i en förläggning för asylsökande eller på någon annan plats som den som fattat beslutet om karantän eller isolering har godkänt och anvisat och där den vård som en insjuknad behöver kan säkerställas. Om beslutet om karantän eller isolering fattas oberoende av personens vilja, ska karantänen eller isoleringen genomföras i en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården, i en verksamhetsenhet inom socialvården som tillhandahåller boendeservice dygnet runt, i ett familjehem eller i en förläggning för asylsökande. Välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ska vid behov ordna en lämplig karantäns- eller isoleringsplats för den som ska hållas i karantän eller isolering och även svara för hans eller hennes mathållning.

Välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen ska se till att de förfogar över tillräckligt många lokaler som lämpar sig för karantän och isolering samt behövlig skyddsutrustning.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

69 §

Begränsning av kontakter under tiden i karantän och isolering

Beslutet om att begränsa kontakterna fattas av den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar.

70 §

Brådskande beslut om restriktioner

Någon annan än en sådan legitimerad läkare inom den offentliga hälso- och sjukvården som avses i 60–67 eller 69 § kan i brådskande fall besluta att en person eller varor ska hållas i karantän eller en person hållas isolerad eller besluta om nödvändig hälso- och sjukvård, läkemedelsbehandling trots att personen motsätter sig det eller begränsning av kontakter under högst tre dagar, om det är nödvändigt för att förhindra att en smittsam sjukdom sprids och om han eller hon efter att ha undersökt personen kan konstatera att det föreligger förutsättningar för ett beslut. Beslutet ska så snart omständigheterna tillåter det föreläggas den läkare i tjänsteförhållande för fastställelse som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar.

71 §

Akut allvarlig hälsorisk

Om skyndsamma åtgärder behövs för att förhindra spridningen av en smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom, kan social- och hälsovårdsministeriet, regionförvaltningsverket och det organ i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom sitt verksamhetsområde fatta nödvändiga beslut om åtgärderna enligt 60, 61 och 63 § i stället för den läkare i tjänsteförhållande som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar.

78 §

Statlig finansiering till välfärdsområdena

På verksamhet som välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021), om inte något annat föreskrivs genom lag.

Betänkande ShUB 35/2022 rd

79 §

Statens deltagande i särskilda kostnader

Bestämmelser om statens medverkande i betalningen av kostnaderna för upprätthållandet av den beredskap som behövs för bekämpningen av smittsamma sjukdomar och kostnaderna för hanteringen av exceptionella situationer inom hälso- och sjukvården finns i 52 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

— — — — —

80 §

Klientavgifter

Bestämmelser om avgifter som inom hälso- och sjukvården i välfärdsområdet och HUS-sammanslutningen tas ut för bekämpning, undersökning och behandling av smittsamma sjukdomar och för läkemedel finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

81 §

Avgiftsfria vacciner

De vacciner som används för vaccinationer enligt 44 § 1 mom., 45 § 1 mom. och 47 § tillhandahålls välfärdsområdena, HUS-sammanslutningen och de anordnare av vaccinationer som statsrådet bestämt med stöd av 49 § avgiftsfritt. Staten svarar för kostnaderna.

83 §

Välfärdsområdenas och HUS-sammanslutningens ersättningsskyldighet

Om ett föremål som för att förhindra spridningen av en smittsam sjukdom enligt myndigheternas föreskrifter har förstörts eller behandlats så att det har fördärvats eller skadats, har ägaren rätt till ersättning för föremålet av välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen. I ersättning betalas värdet av föremålet eller värdeminskningen.

Ersättning betalas inte för föremål vars värde är ringa, om det inte finns synnerligen vägande skäl.

Personer som avses i 82 § har rätt att få ersättning av välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen för ekonomisk skada som de inte har kunnat undgå genom åtgärder vilka skäligen har kunnat förutsättas av dem, och som inte ersätts med stöd av den paragrafen.

89 §

Handräckning

Om Institutet för hälsa och välfärd, regionförvaltningsverket, det organ i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller den lä-

Betänkande ShUB 35/2022 rd

kare som i välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ansvarar för smittsamma sjukdomar konstaterar att spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom inte kan förhindras på något annat sätt ska polisen, räddningsmyndigheten, Försvarmakten, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen på begäran av någon av dem lämna handräckning. En förutsättning för av handräckningen är att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som ska skötas av den myndighet som lämnar handräckning.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

De behöriga myndigheter som i landskapet Åland svarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar hos människor bestäms enligt den lagstiftning som gällde rikets myndigheter och kommuner vid ikraftträdandet av denna lag, tills något annat föreskrivs. (Ny)

— — — — —

Helsingfors 1.12.2022

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Arja Juvonen saf
medlem Pia Kauma saml
medlem Noora Koponen gröna
medlem Merja Kyllönen vänst
medlem Aki Lindén sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Heidi Viljanen sd
ersättare Mikko Kinnunen cent
ersättare Aino-Kaisa Pekonen vänst
ersättare Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Päivi Salo.